



PROIECT

DECIZIE
mun. Hîncești

din _____ 2020

nr.04/ _____

**Cu privire la examinarea Raportului de
activitate a Direcției Cultură și Turism
pentru anii 2018-2019**

În temeiul Legii nr.436-XVI din 28.12.2006, art.46, privind administrația publică locală, a planului de activitate a Consiliului Raional Hîncești pentru anul 2020, aprobat prin Decizia Consiliului raional nr.03/33 din 22.05.2020, Consiliul raional Hîncești, **DECIDE:**

1. Se ia act de raportul Prezentat de șeful Direcției Cultură și Turism, dnul Ion Tulbu cu privire la activitatea Direcției Cultură și Turism pentru anii 2018-2019 (anexă).
2. Se pune în sarcina Direcției Cultură și Turism Hîncești:
 - Coordonarea și monitorizarea activității și serviciilor prestate de instituțiile din subordinea Direcției Cultură și Turism. Responsabilizarea conducătorilor privind gestionarea cât mai eficientă a mijloacelor bugetare.
 - Atragerea surselor extrabugetare (proiecte, sponsorizări, donații) pentru susținerea domeniului.
 - Asigurarea în continuare a instruirii și formării cadrelor din Direcția Cultură și Turism Hîncești și instituțiilor subordonate.
3. Monitorizarea executării conforme a prezentei decizii se pune în sarcina vicepreședintelui raionului dna Olesia Brînză.

Președintele ședinței
Contrasemnează:

Secretarul Consiliului Raional

Elena MORARU TOMA

Inițiat : _____ Iurie Levinschi, Președintele raionului,

Coordonat: _____ Olesia Brînză, vicepreședintele raionului

Elaborat: _____ Ion Tulbu, șef Direcția Cultură și Turism

Avizat: _____ Sergiu Pascal, specialist principal (jurist)

RAPORTUL

privind activitatea Direcției Cultură și Turism Hîncești
în perioada anilor 2018-2019

**” Fără cultură și fără relativa libertate
pe care o implică,
societatea chiar și
perfectă este o junglă. De aceea
creație autentică
este un dar pentru viitor”
Albert Camus**

orice

Cultura poate fi considerată ca fiind întregul complex de caracteristici distinctive de natură spirituală, materială, intelectuală și emoțională care caracterizează o societate. Ea include nu doar artele și literatura dar și moduri de viață, drepturile fundamentale ale persoanei, sisteme de valori, tradiții și credințe.

Prioritățile de bază ale Direcției Cultură și Turism Hîncești în anii 2018-2019 au fost îndreptate spre realizarea politicilor culturale, care sunt stipulate în Strategia de dezvoltare a culturii ”Cultura 2020”. Accentul fiind pus pe conservarea și promovarea patrimoniului cultural material și imaterial. Omul, Creația și Instituțiile unde se pot dezvolta fiind fundamentale.

Astfel sarcinile de bază sau axate pe:

- Susținerea, coordonarea și stimularea întregului spectru de activități culturale și turistice din raionul Hîncești;
- Crearea condițiilor optime pentru dezvoltarea creației populare și a meșteșugurilor tradiționale, pentru desfășurarea la nivel a activităților culturale și de agrement;
- Realizarea acțiunilor de conservare și dezvoltare a culturii și artei în teritoriu prin organizarea diverselor activități culturale: festivaluri, concursuri, acțiuni de conservare și valorificare a creațiilor populare, treceri în revistă ale formațiilor artistice de amatori, meșterilor populari;
- Monitorizarea menținerii în bună stare a operelor și monumentelor de artă, cultură și istorie;
- Asigurarea de către Instituțiile de Învățământ Artistic complementar a continuității procesului de instruire a muzicienilor, artiștilor plastici, de teatru și coregrafie;
- Realizarea unui mediu informațional competitiv pentru utilizatorii bibliotecilor publice din raion;
- Dezvoltarea și implementarea serviciilor electronice în biblioteci
- Implementarea unei politici de formare continuă a personalului din Instituțiile subordonate Direcției Cultură și Turism Hîncești.

În subordinea DCT activează următoarele instituții:

- Casa Raională de Cultură – 25 angajați incl. 10 personal auxiliar
- Biblioteca Publică „ÎPS Antonie Plămădeală” – 21 angajați incl. 5 personal auxiliar
- Școala de Arte „Timotei Bătrînu”, Hîncești– 25 angajați incl. 6 personal auxiliar
- Școala de Arte „Gr. Solomon”, Sărata Galbenă– 15 angajați, incl. 5 personal auxiliar
- Școala de Arte, Cărpineni– 19 angajați incl. 4 personal auxiliar
- Școala de Muzică, Lăpușna– 8 angajați incl. 3 personal auxiliar
- 3 (trei) muzee în satele Mîngir, Ciuciuleni și Negrea– 11 angajați incl. 5 personal auxiliar
- 3(trei) centre de meșteșuguri – Mirești - ceramică, Bujor- țesături, Sărata Galbenă- confecționarea instrumentelor muzicale 3 angajați
- 25 colective artistice „Model” – 27 angajați

Disponibilitatea și succesul implementării priorităților propuse se datorează și potențialului cultural impunător al raionului Hîncești, pe teritoriul căruia activează 47 Case și Cămine Culturale, dintre care 35 sînt instituții – tip, avînd un potențial de 15300 locuri în sălile de spectacole inclusiv 10269 locuri utilizabile în anul 2018 și 10212 locuri utilizabile în anul 2019. De asemenea în raion își desfășoară activitatea 57 biblioteci publice, 3 muzee și 4 instituții de învățămînt artistic. În localitățile din raion sunt înregistrate 224 monumente, inclusiv 45 de arhitectură, 97 arheologie și 82 monumente istorico-patriotice.

Desigur că un rol primordial întru întreținerea patrimoniului și buna funcționare a instituțiilor îi revine Administrației Publice Locale, care în pofida limitării resurselor financiare au reușit să asigure buna funcționalitate a Instituțiilor de Cultură și a activităților acestora la un înalt nivel, printre ele putem menționa primăriile Sărata Galbenă, Bujor, Bobeica, Pașcani, Mingir, Cărpineni. Din păcate, marea majoritate a Instituțiilor de Cultură activează în condiții extrem de dificile, neadecvate cerințelor, în lipsa suportului tehnic, artistic, sanitar. Un mare număr de lăcașe necesită reparație capitală sau se află în stare avariată. Printre acestea figurează Casele de Cultură din Mereșeni, Fundul Galbenei, Negrea, Cioara, Brătianovca, Ciuciuleni, Pervomaiscoe. Actualmente, principalul rol în asigurarea activității Caselor de Cultură le revin primăriilor locale și respectiv, primarului, deoarece Casele de Cultură se află la balanța primăriilor. Astfel dacă organul public și funcționarii împuterniciți sunt receptivi la necesitățile culturale ale comunității, atunci și Instituțiile de Cultură (Casele de Cultură) sunt asigurate cu resurse financiare nu doar pentru salarii dar și pentru dotările tehnice, artistice și suportul financiar pentru organizarea și desfășurarea activităților culturale.

Conform datelor statistice din 01.01.2020 numărul total de angajați la compartimentul Case și Cămine de Cultură se clasează în felul următor:

unități –81,75; persoane - 82;

dintre care femei –25;

structurați pe categorii de vîrstă: sub 25 ani : 2; 25– 49 ani: 38; 50– 64 ani: 36; 65 de ani peste - 6

Conform studiilor:

a) superioare – 15

din ele de specialitate –10

b) studii profesionale tehnice post secundare sau post secundare non terțiare – 44

din ele de specialitate –30

c) alt nivel - 23

Conform vechimii în muncă:

până la 3 ani -15

5 – 10 ani - 15

10 – 15 ani - 17

15 – 25 ani - 19

Peste 25 ani – 16

Personalul auxiliar:

unități – 56,25

persoane – 68

În anul 2019 investițiile în reparațiile capitale ale Caselor de cultură a constituit suma de 8961, 395 mii lei. Cea mai considerabilă investiție financiară a fost alocată Casei Raionale de Cultură Hîncești – 7346,400 lei , investiție realizată prin contribuția Primăriei sectorului 6 București și a Consiliului Raional Hîncești. De asemenea au fost investite pentru reparații următoarele mijloace financiare: Bobeica – 565,700 mii lei, Crasnoarmeiscoe – 229,600 mii lei, Leușeni – 214,9 mii lei, Sofia – 160,0 mii lei, Pervomaiscoe – 134,4 mii lei, Bujor – 116, 9 mii lei, Voinescu - 65, 9 mii lei, Dancu – 65, 0 mii lei, Sărata Galbenă – 62, 5 mii lei.

Cu toate că starea spațiilor este deplorabilă, Casele de Cultură rămân singurele edificii, ce pot oferi spațiu necesar pentru activitatea formațiilor artistice de amatori diferite ca gen și amploare, care sunt acel laborator de creație unde sunt plămădite, păstrate și promovate valorile perene ale acestui Neam:

Numărul total al formațiilor artistice de amatori – 83; în ele membrii - 1335 .
din total, cu titlul „model” – 22; în ele participanți 514;

- Formații artistice ce reprezintă originea etnică preponderent:

- a) moldoveni -80
- b) ucraineni - 1
- c) ruși - 2

- Formații artistice cu titlu „model” ce reprezintă originea etnică preponderent:

- a) moldoveni - 21
- b) ucraineni - 1
- Numărul total al formațiilor artistice de copii (grupa de vârstă 0-14ani) - 30 ;
în ele participanți – 540
- Numărul formațiilor artistice de copii cu titlu „model” (grupa de vârstă 0-14ani) - 5;
în ele participanți - 118;
- Numărul formațiilor artistice (grupa de vârstă 60 ani și peste) - 2;
în ele participanți - 43;
- Numărul formațiilor artistice cu titlu „model” (grupa de vârstă 60 ani și peste) – 2 ;
în ele participanți - 43;
- **Formații conform genului de activitate:**
 - ansambluri folclorice – 35
 - ansambluri de muzică și dans popular -2
 - orchestre de muzică populară - 3
 - tarafuri – 1
 - ansambluri de fluierari – 1
 - ansambluri de dans popular – 14
 - coruri – 1
 - ansambluri vocale – 10
 - fanfare – 4
 - teatre dramatice – 6
 - teatre de satiră și umor - 1
 - ansambluri de muzică ușoară/ansambluri vocal –instrumentale – 4
 - ansambluri de dans modern –1

- Numărul total al centrelor de meșteșuguri tradiționale/artizanat - 3.

În pofida condițiilor precare de activitate a instituțiilor de cultură în anii 2018-2019 Direcția Cultură și Turism de comun cu Autoritățile Publice Locale a reușit organizarea și desfășurarea unui șir de activități culturale memorabile. Printre acestea putem menționa:

1. Festivalul - concurs al tradițiilor și obiceiurilor păstorești de primăvară „**Miorița**”, ed. III, s-a desfășurat în com. Leușeni la stâna din localitate în data de 06 mai 2018. Festivalul a demarat cu o paradă a colectivelor artistice. La Festivalul – concurs au participat ansambluri folclorice și ansambluri de dans popular în număr de 7 colective artistice, au participat 3 meșteri populari și artiștii profesioniști Lenuța Gheorghită și Mihai Ciobanu. Participanții au fost premiați cu diplome, premii bănești, suvenire și fanioane.
2. Festivalul etnofolcloric „**Rosalia**”, ediția III, s-a desfășurat în s. Pereni la data de 24.06.2018, în colaborare cu s. Pășcani, s. Secăreni și s. Cornești. Festivalul a demarat cu parada colectivelor artistice în fruntea căreia era o căruță și 6 călăreți care sau deplasat de la drumul central pînă pe stadionul din localitate. La festival au participat 9 colective artistice și 4 meșteri populari.
3. Festivalul – concurs de muzică ușoară a tinerilor interpreți” Cîntecul – **vibrația sufletului**”, consacrat Sărbătorilor Naționale, s-a desfășurat la data de 27 august 2018, în Sala Mare a Casei de Cultură Hîncești, unde au participat 16 concurenți din localitățile raionului la două categorii: copii și maturi.

4. Festivalul Internațional Interetnic de Cîntec și Dans Popular **"Așa-i jocul din străbuni"**, ediția IV, s-a desfășurat la data de 23 septembrie 2018, în com. Sărata Galbenă, în scuarul Casei de Cultură. Festivalul s-a început cu parada colectivelor artistice participante, care a demarat de la intrarea din localitate pînă în scuarul Casei de Cultură.
5. Festivalul Național Concurs a Tradițiilor și Obiceiurilor de Iarnă pentru Copii **„Florile Dalbe”**, care s-a desfășurat în mun. Hîncești la data de 15 decembrie 2018, organizat în colaborare cu CNCPPPI. Festivalul a demarat cu o frumoasă paradă a colectivelor artistice. Colectivele artistice participante în număr de 11 ansambluri, au prezentat tradițiile și obiceiurile de iarnă folosind atributica, vestimentația, personajele mascate respective....
6. Festivalul - concurs de teatru **"Rampa teatrală"**, ediția III, s-a desfășurat în data de 31 martie 2019 în com. Mingir. Festivalul și-a dat startul cu o frumoasă paradă a participanților care s-a început din fața Casei de Cultură din localitate și s-a încheiat în ograda gimnaziului, unde a avut loc deschiderea oficială. La concurs au participat 11 trupe de teatru la compartimentul grup, dintre care 9 trupe din raionul Hîncești și 2 din republică: Școala de Arte **„Stîrcea”** Chisinău și Trupa de teatru **"Ghiociei"**, Soroca
7. Festival – concurs al Cîntecului Pascal **"Hristos a Înviat"**, care s-a desfășurat în data de 11 mai 2019 în s. Caracui. Festivalul a început cu parada portului popular, elementelor și atributicii specifice sărbătorilor pascale din fața monumentului eroilor din localitate pînă la Casa de Cultură, unde a avut loc deschiderea oficială și evoluarea colectivelor. La festival au participat 16 colective artistice din localitățile raionului și 6 meșteri populari cu expoziții personalizate.
8. Festivalul-concurs raional gastro – etnofolcloric **"Bujorel – floare de dor"**, ediția II, s-a desfășurat în data de 19 mai 2019 în s. Bujor. Festivalul a demarat cu o paradă a colectivelor artistice. În cadrul festivalului s-a dat concurs între cele mai bune gospodine a satelor din raionul Hîncești, în număr de 7 persoane, care au copt pâine tradițională. La capitolul folclor au participat 9 colective din raion, și 2 colective din Chișinău: Ansamblul de dans popular **"Florica"** și Ansamblul folcloric **"Baștina"** - Chișinău.
9. Festivalul – concurs Național **"Folclorul Copiilor"**, s-a desfășurat la data de 1 iunie 2019 în c. Pașcani, fiind organizat în colaborare cu CNCPPCI. La Festival au participat 10 colective, dintre care 8 din republică și 2 din raionul Hîncești. În recital au evoluat Ansamblul folcloric gazdă **"Pe-un picior de plai"**, Pașcani, conducător artistic Ursu Ecaterina.
10. Festivalul – concurs al tradițiilor și obiceiurilor de iarnă **"De urat v-am tot ura"**, care s-a desfășurat la data de 27 decembrie 2019 în incinta Casei de Cultură Raionale Hîncești. La Festival au participat 15 colective artistice din raion care au prezentat diferite tradiții și obiceiuri de iarnă, ținând cont de atributica și portul specific sărbătorilor.

La capitolul instruire specialiștii Direcției și a cabinetului metodic au organizat un șir de seminare de instruire, metodice și practice cu participarea directorilor Caselor și Căminelor de Cultură, conducătorii colectivelor cu titlu Model și a meșterilor Centrelor de meșteșugărit:

1. Seminar practic **„Moara de aburi - vestigiu cultural material”** s. Mereșeni (07 septembrie 2018)
2. Seminar practic **„Povestea lutului și a omului”** centru de meșteșugărit s. Mirești, (17 august 2018)
3. Seminar practic: **„ Sfântul Andrei - tradiții și superstiții ”** mun. Hîncești, Casa Raională de Cultură (18 decembrie 2018)

4. Seminar de instruire „ *Despre totalurile dărilor de seamă pentru anul 2018 și programul de activități a caselor și căminelor de cultură pentru anul 2019*” mun. Hâncești, Casa de Cultură Raională Hâncești, (15 februarie 2019)
5. Seminar de instruire „*Principii de bază în elaborarea unui scenariu și organizarea unei activități artistice*” mun. Hâncești, Casa de Cultură Raională Hâncești (15/ 17 aprilie 2019).

Desigur, cartea de vizită a culturii raionului o reprezintă și colectivele artistice care au participat la un șir de Festivaluri Naționale și Internaționale:

Ansamblul folcloric „Pe-un picior de plai” s. Pășcani:

- Festivalul Național al tradițiilor și obiceiurilor de iarnă pentru copii „ *Florile Dalbe*” (*Premiul I*) Hâncești (16.12.2018)
- Spectacol de colinde și urături , Televiziunea Națională, Chișinău, (14.01.2019)
- Spectacole folclorice în cadrul proiectului cultural al sindicatelor ”**Dor de Basarabia**”, România, Cluj-Napoca (20-22.03.2019)
- Festivalul – concurs Național de jocuri pentru copii ”**Hai la joacă pe toloacă**”, (Premiul Mare), s.Persecina (07.04.2019)
- Festivalul – concurs Republican” Folclorul **copiilor**”, c. Pașcani (01.06.2019)
- Spectacolul aniversar cu prilejul împlinirii a 85 de ani al Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, Chișinău (12.11.2019)

Trupa de teatru „Ghiociei” s. Mingir:

- Festivalul Internațional de Teatru „*G.V. Bîrlîc*”, România, Fălticeni (26-28. 08.2018)
- Festivalul Internațional de Teatru „*Grand Competition*”, Iași, România. (08.12. 2018)
- Festivalul Național de teatru pentru tineret „*Ostende*”, Chișinău (06.04.2018)
- Festivalul Internațional de Teatru pentru tineret ”**Eclairs de scene**”, Franța, Toulouse (mai 2019)
- Festivalul Internațional de Teatru „*G.V. Bîrlîc*”, România, Fălticeni (26-30. 08.2019)
- Festivalul Internațional de Teatru pentru tineret ”**Stage**”, România, Cluj –Napoca (20-23. 10 2019)
- Festivalul Internațional de Teatru ”**Ora de teatru**”, România, Focșani (30.11 – 02.12. 2019)

Ansamblul de dansuri populare „Lăpușnița” din s. Lăpușna:

- Festivalul Internațional de dans „ *Stelele Aurii*”, (Premiul I) România , Constanța (12 .05. 2018)
- Festivalul Internațional, *Călușul Românesc*”, (Premiul I) România, Slatina (29. 05. 2018 – 11.06.2018)
- Festivalul” Festkavkaz”, Chișinău (20.04.2019)
- Spectacol ”Ziua Nistrului”, Vadul lui Vodă (26.05.2019)
- Spectacol în cadrul evenimentului cultural dedicate Zilei Moldo – Coreene, Chișinău (14.11.2019)

Ansamblul Folcloric ”Ucrainca”, com. Crasnoarmeiscoe:

- Festivalul Republican ”Zilele culturii slavone în Republica Moldova”, mun. Chișinău (27.05. 2019)
- Festivalul Internațional ”Plai Natal”, Chișinău (02.06. 2019)
- Festivalul Internațional a culturii poloneze, ”Achermschii polonez”, Ucraina (23 – 26 .08. 2019)
- Festivalul Republican etnocultural ”Unitate prin diversitate”, Chișinău (15.09.2019)
- Festivalul Internațional al culturii ucrainene ”Vidciuite serdțem Ucrainu”, or. Reni, Ucraina (16.11.2019)

Orchestra de fanfară mun. Hîncești:

- Concert în cadrul sărbătorilor de iarnă ”**Târgul de Crăciun**”, Chișinău (ianuarie 2019)

- Festivalul Național al Fanfarelor, Zîmbreni, Ialoveni (octombrie 2019)
- Prezentarea lecției deschise în cadrul seminarului republican a dirijorilor de fanfară (27 noiembrie 2019)

Ansamblul de muzică și dans „Arcușul” Sărata Galbenă:

- Festivalul Concurs Național al dansului folcloric „*La vatra horelor*” Călărași (24.03.2018)
- Festivalul Internațional de folclor „*Trandafir de la Moldova*” Ed. L , România , Iași, (04-06.10.2018)
- Festivalul Internațional al dansului popular , Turcia, or. Bursa (05-14.07.2019)

Ansamblul folcloric „Busuiocul” Sărata Galbenă:

- Festivalul al cântecului și dansului folcloric „*De la neam , la neam* ” , s. Cociulia, r. Cantemir (03.06.2018)
- Spectacol al tradițiilor și obiceiurilor de iarnă , program de colinde în cadrul *Tîrgului de Crăciun* , mun. Chișinău (14.01.2018)
- Festivalul Internațional al tradițiilor și obiceiurilor de iarnă, România, Baia –Mare (20-23.12.2019)

Taraful de muzică populară „Oiera” com. Cărpineni

- Festivalul Internațional de muzică folclorică „*Greco - Română*” Grecia, Volos (18- 20. 06.2018)
- Festivalul Internațional de folclor , Turcia, Caucuma (17- 28. 06.2019)

Centrul de Meșteșugărit Mirești - participări cu expoziții a obiectelor din ceramică (olar – Adrian Onuță,)

- Bîlciul Olarilor, Nisporeni, s. Iurceni
- Festivalul Național al Prunei, ed III, Nisporeni (septembrie 2018)
- Festivalul Național al Strugurelui, ed. V, or. Cimișlia
- Tîrgul Internațional „*La Vatra Olarului*”, s. Hoginești, r. Călărași
- Tîrgul meșterilor populari „*Fabricat în Moldova*” Moldexpo, mun. Chișinău.
- Expoziție „*Fabricat în Moldova*” Moldexpo, mun. Chișinău, (29.01- 03.02.2019)
- Tîrgul Universal ”*La Vatra Olarului Vasile Gonciari*”, ediția IX, Hoginești (11.08.2019)
- Expoziție ”*La Hodina*”, Hodina (18.08. 2019)
- Expoziție ”*Tîrgul Național al Meșterilor Populari*”, Chișinău (27-31.08.2019)
- ”*Bîlciul Olarilor*”, ediția XXXI,(Locul II), Nisporeni, Iurceni (septembrie 2019)
- Master clas în cadrul sărbătorii ”*Ziua Națională a Vinului*”, Chișinău (5-6. 10. 2019)
- Expoziție în cadrul Hramului or. Chișinău, Chișinău (14. 10. 2019)

Biblioteci.

Pe parcursul anilor 2018-2019 rețeaua de biblioteci din raionul Hîncești și-a îndeplinit în mare măsură funcțiile specifice și atribuțiile stabilite prin lege, în ciuda numeroaselor schimbări atât de ordin politic cît și economic, care au atras fluctuații de natură financiară și umană. Cu toate acestea bibliotecile în mare parte au reușit, ca prin activitățile sale, să își valorifice colecțiile de documente, să ofere servicii de specialitate unui public eterogen și să organizeze, în nume propriu sau în colaborare, evenimente relevante deopotrivă pentru specialiști și publicul larg.

Rețeaua bibliotecilor publice din raion cuprinde **57 de biblioteci publice**. Biblioteca publică raională Î.P.S. Antonie Plămădeală , este **Centru metodologic** pentru întreaga sistemă de biblioteci publice din raion. **Misiunea de bază** a bibliotecilor din rețeaua de biblioteci a raionului Hîncești a fost și *rămâne a fi promovarea cărții și lecturii printre utilizatorii de toate vârstele, ele servesc drept punct central de conectare a cetățenilor la informații valoroase, promovează accesul la valorile universale facilitând procesul de cunoaștere a valorilor naționale.*

În prezent rețeaua de biblioteci din raion este echipată cu **176 de calculatoare** , **27 de tablete**, și **47 de imprimante**. Această modernizare , a contribuit la organizarea în biblioteci a **236 de servicii moderne de bibliotecă** .

Noua Lege cu privire la Biblioteci prevede prestarea de servicii moderne conform necesităților membrilor comunității, în corespundere cu propriul regulament de organizare și funcționare.
(Articolul 5 din Lege)

Inițierea acestor servicii sunt niște oportunități în sprijinul comunității. Cea mai mare acoperire în raion are serviciul modern „**În drum spre casa**” în 29 de biblioteci din raion. Prin acest serviciu se dezvoltă la copii abilități individuale și sociale de a minimiza expunerea la diferite situații de risc. Serviciile moderne de bibliotecă utilizate în rețeaua de biblioteci sunt repartizate pe domenii cum ar fi:

-Incluziune digitală:

„Calculatorul pentru toți” „Code Lab” „ICAN” „Peripețiile lui Tablețel-Ghidușel” „Flipa Clip” „Jocuri educative” „Zburăm de la bibliotecă” „IT pentru vârsta a III-a ” „Protejează-ți calculatorul” „Descoperim localitatea prin QR-cod”

-Sănătate:

„Sănătate pentru toți”, „Plantele medicinale-miracolul sănătății” „Împreună luptăm împotriva cancerului la sân și col uterin”

-Cultură:

„Fantezie”, „Ce poți face două mâni dibace” „Al treilea spațiu al comunității” „Ne jucăm și reciclăm” „Clubul de animație” „Micii animatori” „Jucărioteca” „Ora desenelor animale” „Deapănă firul poveștilor” „Majia culorilor” „Construim cu iscusință” „Jocuri de socializare” „Clubul Vârstnicilor” „Biblioteca –prietena copiilor”

-Educație:

Jocul socio-educational, *In drum spre casa*” „Promovarea Informării Alegătorilor”, *Scutierii Naturi*”, „Eco începe cu tine”, „Educație Mediatică” „În ajutorul elevilor” „Lectura cu voce tare” „Scriitorii moldoveni de ieri și de azi” „Arta vorbirii în public” „Să vorbim corect limba română” „Violența se învinge prin lectură” „Cum să-l cunoaștem mai bine pe Dzeu” „Traficul rutier” „ABC –ul muzicii” „Arta desenului” „Agricultorul” „Bunele manere se învață din copilărie” „Ora să știm ” s. a.

Evenimentele culturale:

Activitățile cultural-educative se organizează în bibliotecile publice din raionul Hîncești în concordanță cu cerințele actuale ale utilizatorilor .Unele activități se desfășoară în parteneriat cu instituțiile de învățământ și instituții preșcolare cum sunt gimnaziile, liceele și grădinițele. Promovarea cărții și a lecturii și bibliotecilor ca instituții de cultură se desfășoară prin prisma programelor și campaniilor naționale și activităților de promovare a diversității culturale și a valorilor umane.

Crengiana:

Este un program care se organizează și se desfășoară în toate bibliotecile din rețeaua Hîncești. Se organizează multe activități cu caracter cognitiv-distractiv unde utilizatorii bibliotecilor participă cu mare drag: expoziții, concursuri, șezători literare , spectacole, vizionări filme cu titluri sugestive:, Turbinca cu povești a lui Ion Creangă” „În povești cu Ion Creangă” „Ion Creangă ființa și sufletului neamului românesc,”

Săptămâna cărții și lecturii pentru copii: Se organizează cu regularitate de toate instituțiile și conțin activități de promovare a cărții și lecturii pentru copii: expoziții de carte :,Cartea este o lume fără frontiere” „Hai să citim o carte ” „SMB” „Ora poveștilor în format modern” prezentări

cărți noi cu povestioare informative, Cartea și comportamentul meu față de ea” „Istoria fascinantă a cărții” , concursuri: „Ziua umorului” „Păcăleli cu miile” „Păcăliciul dintre păcălici”.

Programul Național Lectura Central:

Bibliotecile din raion organizează pe parcursul lunii septembrie mai multe activități:

lansări de expoziții : „Permanența dragoste de carte” „Cartea bună ne adună”

Concursuri: „Să recunoaștem personajul din poveste” „Cel mai activ cititor al anului” „Cea mai citită carte din bibliotecă”

Întâlniri ale cititorilor cu scriitorii: Grigore Chiperi, Leo Bordeanu, Claudia Partole, Igor Volnițchi, Ianoș Țurcanu, Grigore Drăgan, Constantin Dragomir, Dumitru Crudu.

Cu succes a fost lansată campania „**Să citim împreună**” inițiată de Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă,,. Cărțile promovate în anul 2019 au fost: „**Rebela**,” de Claudia Partole, și „**Poeme pe trepte închise**” de Ianoș Țurcanu.

Proiecte, Parteneriate și colaborări:

Noua Lege cu privire la Biblioteci susține activitățile și proiectele de dezvoltare a bibliotecii, asocierea bibliotecilor publice cu alte instituții(**Articolul 41 din Lege**)

Proiectul : „Democrația se învață de la local la național,,

Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) pe lângă Comisia Electorală Centrală în cadrul proiectului „Consolidarea Democrației în Moldova prin alegeri inclusive și transparente” implementate de PNUD Moldova cu suportul financiar al Agenției SUA prin dezvoltarea internațională și Ambasadei Marii Britanii la Chișinău, în parteneriat cu 40 de biblioteci din r. Hîncești, au organizat un sir de activități de educație civică cu genericul, Democrația se învață de la local la național”

„Al treilea spațiu al comunității”: Proiectul presupune amenajarea în Filiala de Carte Românească din mun. Hîncești a unui apatiu –Cuib al Democrației, ce încurajează deprinderea comportamentelor civice, dezbateră problemelor locale și luarea de inițiativă pentru soluționarea acestora. Scopul proiectului este de a dezvolta o rețea de biblioteci publice, de facilitare a participării comunitare la practicarea democrației prin formarea cetățeniei active ,crearea spațiilor care să protejează și să promoveze valorile democratice.

„Comunitatea Mea”:(BP Ciuciuleni) .Bibliotecarele din comunitățile partenere ale Programului Comunitatea Mea învață despre principiile de funcționare a APL din Moldova și procesul de descentralizare. Scopul acestor instruiți este de a pregăti bibliotecarii publici pentru a fi capabili să vină în ajutorul APL .

„Ora să ȘTIM Moldova”:(BP Drăgușenii Noi).

Proiectul cuprinde 63 de biblioteci din 31 de raioane și municipii. El va promova lectura și curiozitatea pentru știință , tehnologie, inginerie și matematică prin intermediul cărților pentru copii.

Resursele umane determină nivelul de dezvoltare a domeniului. În bibliotecile publice din raionul Hîncești sunt încadrați 67 de bibliotecari din care:

-**cu studii superioare**-21 bibliotecari, inclusiv de specialitate -7 bibliotecari

-**cu studii medii**-46 bibliotecari , inclusiv de specialitate -18 bibliotecari

Din 67 de bibliotecari doar 7 sunt angajați pe post **de bibliotecar principal**, ceia ce contravine legii cu privire la biblioteci.

Conducerea bibliotecilor publice este exercitată de către director sau, după caz, de către adjunctul acestuia.(**Articolul 24 din Lege**)

Dețin categorii de calificare -**31 bibliotecari**.

-**Categoria II** -23 bibliotecari

-**Categoria I**-8 bibliotecari

Timpu mediu de funcționare pe săptămână este următorul:

40 biblioteci -40 de ore pe săptămână

6 biblioteci -30 de ore pe săptămână

6 biblioteci -20 de ore pe săptămână

2 biblioteci -10 de ore pe săptămână

3 biblioteci -50 de ore pe săptămână

Dezvoltarea colecțiilor:

Conform datelor statistice la 1 ianuarie 2020 colecțiile bibliotecilor publice constituie **464219ex.**, inclusiv **334897** în limba română.

Numărul total de achiziții în 2019 a fost **6677ex.**, ceea ce constituie **0,054 cărți** per capita în timp ce UNESCO recomandă ca rata optimă de achiziție per capita este de **0,25 unități**. Potrivit statisticii pentru anul 2019, înnoirea colecțiilor bibliotecilor publice din raionul Hîncești ar avea loc o dată la **70,4 ani**, norma europeană fiind de o dată la **7 ani**. Rata medie de înnoire a fondului de carte se calculează conform următoarei formule:

Numărul de volume aflate în stoc la finele anului de referință împărțit la numărul de volume achiziționate în anul de referință.

Utilizatorii:

În anul 2019 de serviciile bibliotecilor publice au beneficiat **19403 utilizatori**.

În anul 2019 au fost înregistrate **233233 vizite**.

În anul 2019 au fost consultate **213514 documente**

Muzee, monumente

Patrimoniul cultural - istoric al raionului îl constituie cele 224 monumente înregistrate în Registrul monumentelor de importanță națională și locală din raionul Hîncești. La indicația MECC, recent, a fost reactualizat Registrul național al monumentelor istorice protejate de stat. Procedura a constat în ajustarea, conform prevederilor Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a RM, a denumirilor localităților, din componența municipiului, raionului, completarea adreselor, numerelor cadastrale ale terenurilor și construcțiilor ș.a. Cu regret, rămân să persiste probleme ce țin de monumentele de for public. Unele, din diferite motive, rămân până în prezent, nedocumentate oficial de către APL-uri, conform Regulamentului privind Registrul național și Registrele locale ale Monumentelor de for public. (MO al RM, nr. 73-77, art. Nr.505, din 10.03.2017). O altă problemă, ce ține de acest domeniu este neconcordanța legislativă în privința înregistrării cadastrale a unor monumente și a zonelor lor de protecție în Registrul bunurilor imobile.

Monumentele de arheologie (așa-zisele movile, gorgane sau tumuluri), în fond sunt distruse atât de cataclisme naturale (ploi, alunecări de teren etc.), cât și prin intervenția omului, (sunt supuse aratului și plantate cu culturi agricole). Majoritatea monumentelor arheologice nu sunt dotate cu salyconducele respective. Starea monumentelor istorico - patriotice e mai mult sau mai puțin satisfăcătoare deoarece anual, în ajunul sărbătorii de 9 Mai ele suportă reparații cosmetice.

În a. 2019, conform Legii muzeelor, nr.262 din 07.12.2017, prin Decizia Consiliului Raional nr. 01/13 au fost aprobate Regulamentele de organizare și funcționare a muzeelor subordonate Direcției Cultură și Turism.

Cele trei muzee, care activează în cadrul raionului au la activul lor următorii indicatori:

- **Total piese de muzeu-6370**

-**Total ghidaje-413**

-**Numărul de piese expuse-5540**

- **Număr total de vizitatori- 4024**

- **Dezvoltarea colecțiilor de patrimoniu - 865 piese.**

-**Total ghidaje-413**

- **Punerea în valoare a patrimoniului - 54 evenimente raionale și locale**

- **Activități cu publicul (lecții, discuții, comunicări) – 124 activități**

- **Promovarea instituțiilor muzeistice în mass-media- 11 interviuri TV, 4 publicații în ziarul raional.**

Muzeul de Istorie și Etnografie Mingir este participant al Proiectului „**Șezătoarea basarabeană**”, inițiat de **Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală**, care are drept scop replicarea, păstrarea și valorificarea portului popular autentic. Astfel, pe parcursul anului 2019 a fost replicată o ie autentică de Mingir, care este expusă în muzeul localității.

De menționat faptul, că în luna noiembrie, 2019, în legătură cu starea tehnică precară a **Muzeului de Istorie și Etnografie Ciuciuleni**, prin ordinul DCT, a fost sistat total accesul vizitatorilor în incinta muzeului. Expertiza tehnică efectuată de specialiști în domeniu, a depistat deficiențe ce țin de starea tehnică și a constatat necesitatea lucrărilor de reparație capitală a acestui. Datorită bunăvoinței agenților economici, originari ai satului **Ciuciuleni**, în anul 2019 a fost colectată suma de **50.000 lei**, care este utilizată pentru necesitățile muzeului. Muzeul de Istorie și Etnografie Ciuciuleni, a fost promovat ca obiectiv turistic, prin realizarea unei emisiuni televizate de comun cu realizatorii ciclului de emisiuni „**Tezaur**”, postul de televiziune Moldova I.

Cinci obiecte turistice: Conacul Manuc-Bei, Castelul de vânătoare din cadrul complexului muzeistic, Mănăstirea Negrea, Muzeul de istorie și Etnografie Ciuciuleni și localitatea Lăpușna se promovează prin intermediul mini proiectului „**Descoperim localitatea prin QR cod**”, din cadrul Bibliotecii Publice raionale „**Antonie Plămădeală**”,

O platformă atractivă a produsului turistic, care atrag numeroși vizitatori, rămîne a fi diversitatea evenimentelor cultural- artistice de amploare, prin care sunt promovate publicului larg valori etnografice, gastronomice, meșteșugărit, oameni valoroși prin vocație ai raionului Hîncești.

Învățământ artistic

Instituțiile de Învățământ artistic reprezintă un templu de formare a unor valori culturale de bun gust și un centru tradițional cu un sistem de educare estetică verificat prin timp, care își continuă activitatea, în pofida tuturor schimbărilor actuale.

Instituțiile de Învățământ artistic contribuie la dezvoltarea capacităților și aptitudinilor generației tinere în domeniul artelor, la familiarizarea acestora cu genurile de artă, asigură integritatea și continuitatea procesului de instruire artistică a tinerilor muzicieni, artiști plastici, de teatru și artiști coregrafi.

Instituțiile de învățământ artistic cuprind o rețea de 4 instituții cu un potențial de 49 profesori inclusiv, 22 profesori cu grad didactic II, și un contingent de 577 elevi.. Instituțiile de Învățământ artistic sunt amplasate în sedii proprii, bine amenajate, completate și asigurate parțial cerințelor necesare. Datorită investițiilor, în învățământul artistic au fost reparate capital pe parcursul ultimilor ani Școlile de Artă din Hîncești, Sărata-Galbenă și Cărpineni. La școala de muzică din s. Lăpușna, a fost reparat capital acoperișul, schimbată tâmplăria, reparată parțial fațada. În prezent se efectuează lucrări de reparație în interiorul clădirii.

Cu mândrie putem afirma că avem instituții de învățământ artistic care pot servi drept model pentru întreaga republică, nu doar ca aspect ci și ca calitate a serviciilor prestate. Instituțiile de învățământ artistic au educat și educă adevărate talente, care împreună cu corpul didactic obțin rezultate remarcabile participând la Festivaluri și Concursuri raionale, Naționale și Internaționale:

În anii 2018-2019 elevii din ÎIA au obținut la 8(opt) concursuri de nivel Național 4(patru) premii I, 4(patru) premii II, 3(trei) premii III și 9(nouă) mențiuni.

Problemele cu care se confruntă Direcția Cultură/ instituțiile/ specialiștii:

- Lipsa specialiștilor cu studii și experiență în domeniu
- Lipsa condițiilor de muncă satisfăcătoare (casele de cultură nu se încălzesc în perioada rece a anului, nu sunt dotate și echipate cu calculatoare, fax-uri, copiatoare, mijloace tehnice, sonore, artistice, costume scenice, săli de spectacole dotate ș.a.);

- Neaprecierea la justa valoare a specialiștilor și a domeniului cultural ca parte indispensabilă și primordială în dezvoltarea unei societăți puternice;
- Migrarea continuă a populației care duce la scăderea numărului de spectatori și a membrilor implicați în cercurile artistice ș.a.
- Fluctuația mare a angajaților și apatia tinerei generații
- Lipsa unui sistem continuu de instruire a personalului la nivel național;
- Dotarea sub nivel a instituțiilor de cultură cu mobilier și echipament tehnic, instrumente muzicale și costume naționale ;
- Rămîne deplorabilă situația la capitolul Baza tehnico- materială a instituțiilor de cultură , astfel majoritatea sunt în continuă degradare. Se alocă mijloace financiare modeste pentru achiziții de carte în biblioteci, procurarea aparaturii performant de sonorizare și informațional, instrumentelor muzicale, costume naționale, instalații tehnice de iluminare etc.

Propuneri și soluții pentru redresarea situației :

- Respectarea Legii 270/ 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar de către administrațiile publice locale, ceea ce va permite selectarea personalului calificat, competitiv;
- Instruirea profesională continuuă a angajaților în domeniul cultural, în domeniile marketingului cultural și al managementului de proiecte culturale, ceea ce ar crea o premisă pentru revigorarea vieții culturale în comunitățile locale.
- Susținerea în continuare a festivalurilor, concursurilor de creație și interpretare la nivel local, zonal, național și internațional;
- Susținerea unor proiecte finanțate de APL, care vizează implementarea politicilor moderne de dezvoltare a culturii și turismului în raion;
- Stimularea tinerilor cu performanțe în domeniul culturii: alocarea Burselor de Merit;
- Stimularea comunicării interculturale, intensificarea schimbului cultural între raionul Hîncești și localități similare din Republica Moldova cît și alte țări prin susținere financiară a artiștilor la evenimente internaționale, turnee;
- Păstrarea tradițiilor identitare, protejarea meșteșugurilor și formelor de exprimare artistică;
- Alocarea mijloacelor financiare pentru reabilitarea monumentelor istorice, includerea lor în viața culturală a comunităților și utilizarea acestui potențial ca resursă importantă în promovarea turismului cultural;

În spiritul celor afirmate, vă rugăm să conștientizați întreaga problematică a domeniului culturii și să sprijiniți eforturile de dezvoltare și revigorare a domeniului, demonstrând conlucrare/ colaborare, atitudine colegială, și Vă îndemn în continuare la un dialog constructiv. Începuturile bune trebuie continuate, iar practicile deja afirmate trebuie să fie susținute în beneficiul societății, căci cultura este un element esențial de fortificare a Societății.

Fără Cultură nici un popor nu are șanse de dezvoltare.

**Șef Direcție
Cultură și Turism**

Ion TULBU

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Deciziei
Cu privire la examinarea Raportului de
activitate a Direcției Cultură și Turism
pentru anii 2018-2019

1. Cauzele care au condiționat elaborarea proiectului, inițiatorii și autorii proiectului
Examinarea raportului este în corespundere cu Planul de activitate a Consiliului Raional. Inițiatorul proiectului de decizie este Președintele raionului Hîncești. Autorul proiectului de decizie este șeful Direcției Cultură și Turism (dnul Ion TULBU).
2. Modul de reglementare a problemelor abordate în proiect de cadru normativ în vigoare
Legea Culturii Nr. 413 din 27.05.1999, Legii nr. 160 din 20.07.2017 cu privire la biblioteci, Regulamentul de organizare și funcționare a Direcției Cultură și Turism, Strategia de dezvoltare a culturii „Cultura 2020” .
3. Scopul și obiectivele proiectului
Proiectul de Decizie urmărește scopul de a stabili modul și nivelul de implementare a politicilor statului în domeniul culturii, principiile și procedurile de organizare și funcționare a instituțiilor de cultură din teritoriu, satisfacerea necesităților și accesul cetățenilor la un produs cultural adecvat.
4. Estimarea riscurilor legate de implementarea acestui proiect
Riscuri estimate nu sunt .
5. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate după adoptarea proiectului
Proiectul de decizie nr. __ din __ 2020, Cu privire la examinarea Raportului de activitate a Direcției Cultură și Turism pentru anii 2018-2019” nu contravine și nu necesită modificări ale actelor normative în vigoare.

Șef Direcția Cultură și Turism

Ion TULBU